

cum maximo labore reedificavit ecclesiam sancte Marie, et veniente ibi Romano pontifice, cum maximo honore ac desiderio consecrare eam ab eo fecit; insuper etiam canonicam reedificavit et clericos quantos potuit ad communem vitam congregavit, aliquando precibus, aliquando minis, et quasi bonus pater ad fraternam societatem constituit. Qui etiam, que erant sue utilitatis, plurima bona eis concessit, inter hec et quartam partem ecclesie, que antecessores sui sibi reservaverant, sine refragatione donavit, sicut in privilegio suo invenitur. Insuper etiam cum Otto imperator transiret per Tusciam, deveniens ad corpus sancti Donati causa orationis, conduxit suos canonicos quos ordinaverat ante imperatorem et preceptum ab eo acceperunt de omnibus, que ad illos pertinebant vel quecumque adquisituri erant, sicut legitur in ipso precepto. Et plurima, que fuerunt perdita priscis temporibus ex antiqua canonica, cum adiutorio suo et imperatoris receperunt. Sed ut retro redeamus, ne episcopi antecessores predicti Helperti presulis ex toto viderentur esse gregum suorum dispersores, [cum] quartam partem omnium oblationum ecclesie propria manu retinerent, tres partes alias presbiteris et clericis quos constituerant in ipsa ecclesia cum aliis beneficiis dederant. De tribus ipsis partibus quatuor partes facte sunt. Tali pacto et tenore illis clericis hoc beneficium ab episcopis fuit concessum, ut ecclesie pavimenta mundarent, ac lampadas accenderent, et studerent, et campanas horis competentibus sonarent, atque ecclesie ianuas cum omni eius thesauro vicissim custodirent, et pro ecclesie custodia cum suspenso somno noctibus singulis requiescerent. Ita factum est imperiali beneficio ipsis concessio. Divites effecti, mulieres conduxerunt filiosque ex eis generaverunt, et dehinc ecclesiam inter se diviserunt, sicut in antea dicitur. Sed quoniam solitum est, ut divitie homines insuperbiant [et] elevent, per quod beneficium habuerant, dedignabantur studere. Illis autem curam ecclesie male tractantibus, contra eos clamor populi exarsit. Tunc illi pro pavore eius ecclesie tunc episcopi atque populi, inito consilio, quendam monachum adquisiverunt, ut eorum vice ecclesie deserviret et omnia que necessaria ibi erant, studeret. Et hoc constituerunt, ut pro beneficio tempore messis et vindemie darent ei sedecim sextaria de grano, similiter et de vino pro unaquaque quarta parte et de offertione, sicut tunc videretur. Diebus vero festis vel letaniis vel si aliquo modo oblatio adherat, mittebat unusquisque illorum servum vel mercennarium aut ipse per se ad eam requirendam. Tunc fiebant furta, rapine, rixe, garritiones et divisiones, ita ut multoties unum panem per quattuor partes dividerent et candelam similiter cum altercatione. Predicto custode post parvum tempus mortuo, vice illius intromiserunt presbiterum Ursum qui Torellus vocabatur cum supradicto bene-